

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till LSS-utredningen
(S 2016:03)

Dir.
2017:92

Beslut vid regeringssammanträde den 31 augusti 2017

Utvidgning av uppdraget

Regeringen beslutade den 26 maj 2016 kommittédirektiv om en översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (dir. 2016:40). Enligt direktiven ska en särskild utredare se över assistansersättningen i socialförsäkringsbalken och delar av lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (förkortad LSS). Syftet med uppdraget är att skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans och att få till stånd mer ändamålsenliga insatser i LSS samt att lagstiftningen ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet. Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2018.

Assistansersättningen och insatser enligt LSS i förhållande till unionsrätten

Enligt EU:s fördrag är fri rörlighet för personer en grundläggande rättighet. I fördraget regleras även rätten till lika-behandling av EU-medborgare. Vidare ska medlemsstaternas sociala trygghetssystem samordnas för att underlätta personers rörlighet inom unionen. Utformningen av de sociala trygghetssystemen ligger dock utanför EU:s kompetens. Det är därmed medlemsstaterna, med beaktande av unionsrätten, som självständigt utformar sina nationella trygghetssystem. Med sociala trygghetssystem avses socialförsäkringen, arbetslöshetsförsäkringen och hälso- och sjukvården.

De nationella sociala trygghetssystemen samordnas sedan 1958 och bestämmelserna finns numera i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (samordningsbestämmelserna).

Insatser enligt LSS omfattas inte av samordningsbestämmelserna men det gör assistansersättningen, som där samordnas som en s.k. vårdförmån. Det finns en diskussion om huruvida förmånen kan ses som en s.k. kontantförmån.

Europeiska kommissionen lämnade den 13 december 2016 ett förslag på ändrade samordningsbestämmelser, COM (2016) 815 final. I förslaget föreslår kommissionen bl.a. att förmåner vid långvarigt vårdbehov ska införas som en ny gren av social trygghet och att förmåner samordnas i ett särskilt kapitel i samordningsbestämmelserna. De förmåner vid långvarigt vårdbehov som i dag omfattas av samordningen regleras i nuläget i kapitlet om förmåner vid sjukdom. Vidare föreslås en definition av förmåner vid långvarigt vårdbehov. En lista över vilka förmåner det gäller i respektive medlemsstat ska tas fram, enligt kommissionens förslag. I denna lista kommer respektive förmån att kategoriseras som kontant- eller vårdförmån.

Utvidgning av LSS-utredningens uppdrag

Mot bakgrund av att kommissionen lämnat ett förslag till ändrade samordningsbestämmelser lämnas nu ett tilläggsuppdrag till utredningen. Utredaren ska göra en risk- och konsekvensanalys av hur relevant unionsrätt kan påverka Sveriges åtaganden och skyldigheter när det gäller insatser enligt LSS samt assistansersättningen. Analysen ska gälla risker och konsekvenser av gällande rätt och rättspraxis, och ta hänsyn till kommissionens förslag från 13 december 2016 om ändring av förordning nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Utredaren ska belysa vilka konsekvenser de föreslagna återgårderna har för personer som rör sig mellan Sverige och de övriga EU/EES-länderna.

Offentligfinansiella och samhällsekonomiska konsekvenser ska analyseras och redovisas. Detsamma gäller konsekvenser i

förhållande till Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och övriga relevanta internationella regelverk. Risker och konsekvenser i fråga om personlig assistans och assistansersättning ska särskilt uppmärksammas.

Utredaren ska så långt som möjligt ta hänsyn till de risker och konsekvenser som identifierats vid utformning av de förslag som redovisas i enlighet med dir. 2016:40. Förslagen ska vara förenliga med unionsrätten och även vara ändamålsenliga vid tillämpningen av unionsrätten.

Uppdraget ska redovisas senast den 1 oktober 2018.

(Socialdepartementet)